

vanhempi hallitussihteeri
Jukka Ränkimies
MMM/RO

Maa- ja metsätalousministeriön asiantuntijalausunto/ Maa- ja metsätalousvaliokunta 22.9.2016/HE 108/2016 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt maa- ja metsätalousministeriöltä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 108/2016vp).

Esityksessä ehdotetaan muun muassa säädettäväksi uusi laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista, joka korvaisi vuodelta 2007 olevan julkisista hankinnoista annetun lain ja vuodelta 2011 olevan sähköisestä huutokaupasta ja dynaamisesta hankintajärjestelmästä annetun lain. Laissa säädettäisiin edelleen julkisten viranomaisten ja muiden lain soveltamisalaan kuuluvien yksiköiden hankintojen kilpailuttamismenettelyistä ja niihin liittyvistä oikeusturvakeinoista. Samassa yhteydessä ehdotetaan säädettäväksi vastaavat kilpailuttamismenettelyt kattava laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista, joka korvaisi vuodelta 2007 olevan vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annetun lain.

Maa- ja metsätalousministeriö keskittyy lausunnossaan esityksen osuuteen, joka koskee lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista. Maa- ja metsätalousministeriö lausuu asiasta seuraavaa:

Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä sitä, että sellaisissa tilanteissa, joissa Euroopan unionin uudet julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevat direktiivit mahdollistavat kansallista liikkumavaraa tai joustoa, pyritään mahdollisimman tehokkaasti välttämään ylimääräistä sääntelyä. Maa- ja metsätalousministeriö kannattaa tästä näkökulmasta EU-kynnysarvon alittavissa hankinnoissa noudatettavien menettelyjen keventämistä yleisesti sekä **kansallisten kynnysarvojen korotuksia** siten, että esimerkiksi tavara- ja palveluhankintoja koskeva kansallinen kynnysarvo korotetaan vähintään 60 000 euroon. Kynnysarvon nostolla on vaikutusta hallinnollisten kustannusten korkeuteen suhteutettuna kilpailuttamisella saatavaan säästöön.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää yleisesti esityksen rakennetta, systematiikkaa ja selkeyttä asianmukaisena. Lisäksi pidetään hyvänä, että yksityiskohtaiset perustelut ovat entistä yksityiskohtaisempia ja, että ne sisältävät myös esimerkkejä käytännön tilanteista. Maa- ja metsätalousministeriö on hankintalain kokonaisuudistuksen valmisteluryhmän mietinnön lausuntovaiheessa esittänyt joitakin teknisiä täsmennystarpeita yksityiskohtaisiin perusteluihin.

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lakiehdotuksen 2 §:ssä säädetään lain tavoitteista. Mainitun pykälän 2 momentin yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan hankintayksikön tulisi pyrkiä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen. Mainitun pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa lisäksi todetaan, että julkisyhteisöt voivat monin tavoin edistää ympäristönsuojeluun ja sosiaaliseen vastuullisuuteen liittyviä tavoitteitaan julkisten hankintojen avulla. Esityksen perusteluiden mukaan valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätökset kestävästä julkisista hankinnoista (Valtioneuvoston periaatepäätös uusien ja kestävien ympäristö- ja energiaratkaisujen, Cleantech-ratkaisut, edistämisestä julkisissa hankinnoissa 13.6.2013) sekä sosiaalisen vastuullisuuden toteuttamisesta julkisten hankintojen kautta (Valtioneuvoston periaatepäätös yhteiskuntavastuusta 22.11.2012). Esityksen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan säännöksessä suositeltaisiin kiinnittämään huomiota tapoihin, joilla ympäristö- ja sosiaalisia näkökohtia voidaan huomioida hankintamenettelyssä. Lisäksi perusteluissa todetaan, että laissa ei

kuitenkaan edellyttäisi näin tehtävän, joten huomioiminen olisi lähtökohtaisesti hankintayksiköiden harkintavallassa

Maa- ja metsätalousministeriö pitää periaatteellisesti tärkeänä, että julkisia hankintoja koskevissa sopimuksissa otettaisiin huomioon valtioneuvoston periaatepäätösten kirjaukset. Ruoka-alan osalta huomioon otettavaksi voisivat tulla käytännössä esimerkiksi ympäristöä ja ravitsemusta koskevat linjaukset. Edellä yksityiskohtaisissa perusteluissa mainittujen valtioneuvoston periaatepäätösten lisäksi valtioneuvosto on antanut myös seuraavat periaatepäätökset, jotka tulisivat huomioon otettavaksi julkisia hankintoja tehdessä: periaatepäätös luomualan kehittämisohjelmaksi, periaatepäätös lähiruokaohjelmaksi sekä **periaatepäätös julkisten elintarvike- ja ruokapalveluhankintojen arviointiperusteista** (ympäristömuotoiset viljelytavat, elintarviketurvallisuutta ja eläinten hyvinvointia edistävät tuotanto-olosuhteet).

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että työ- ja elinkeinoministeriön ja Kuntaliiton yhteinen **hankintojen neuvontayksikkö on hankintojen käytännön toteuttajille tärkeä** informaation lähde, koska hankintalainsäädäntö on yksityiskohtaista ja oikeuskäytännön merkitys lainsäädännön tulkinnassa on merkittävässä asemassa. Neuvontayksikön säilyttäminen on erittäin tärkeää. Tärkeää on sekä neuvontayksikön tietoverkossa oleva informaatio että se, että hankinnasta vastaava virkamies voi keskustella hankintoihin liittyvistä mahdollisista tulkintaongelmista asiantuntijan kanssa. Tietoverkossa tulisi yhteistyössä oikeusministeriön kanssa olla tarkempaa ohjeistusta myös julkisuuslain soveltamiseen hankinnoissa. Lisäksi ministeriö toteaa, että edellä mainittujen valtioneuvoston periaatepäätösten toteutumisen edistämiseksi myös julkisten elintarvike- ja ruokapalveluhankintojen hankintoihin liittyvää käytännön ohjeistusta voitaisiin lisätä.